



telt szónok urak, kik eddig beszéltek, úgy látszik, azon hiedelmekben vannak, mintha Cz. ur mint vádlott állana itt, kinek védelemre van szüksége? Ez hibás suppositum. A dolog másképen áll. Cz. ur nem áll vád alatt, ellene ekkor még gyánu sem lehet, s így ha arról volna szó: kell-e, szükséges-e, hogy a fenforgó ügyben itt felvilágítást adjon? kétségkívül azt tenni szabadságában állana. De most nem kívántatik tőle semmi felvilágítás. Ő már kinyilatkoztatta a törv. szék előtt, hogy a kérdéses váltók nála vannak, s akarván szólni, szólhatott volna, mielőtt a végzés meghozatott. Akkor hallgatott, most nincs más hátra, minthogy a megyei határozat végrehajtsák. — „Halljuk! halljuk!” — Más hangok: „Igaz van első alispán urnak...” — Egy báró: (halljuk! halljuk!) Ha arról volna szó, kell-e és lehet-e Cz. urnak itt szólni? akkor magam is tek. alispán urral tartanék; de itt más a kérdés. A kérdés t. i. az: van-e Cz. urnak joga a teremben szót emelni, s így szabad-e szólnia? Nem mintha én Cz. ur iránt valami sympathiát éreznék, bizonyosan nem; mert hiszen nem olly ügyben fordul itt meg neve, melly személye iránt sympathiát gerjeszteni képes volna; de a municipalitás érdekében azt mondom, hogy Cz. urnak van joga e teremben most is, a végzés hozatala után, szólni, s hogy e jogát, hacsak mi magunk a szólás szabadságát korlátozni nem akarjuk, tőle el nem vitathatjuk. Emlegettetem a t. kk. és rrk. a néhány év előtt történt szomorú eseményekre, midőn annyira jutottunk, hogy a szólás szabadságát a megyei teremnek számára olly nehezen tudtuk kinyitni! (halljuk! éljen! halljuk!) nem akarom azokat felhozni, mert friss emlékezetében lesznek a t. kk. és rrk. de kérdem: tanácsos-e, hogy a miért mi olly sokat és olly nehezen küzdöttünk, azt most magunk rontsuk le? bizonyosan nem tanácsos; azért, úgy hiszem, tisztelni kellvén e jogot, illik meghallgatnunk Cz. urat is. — A hallgatóság: „Éljen! éljen!” — Más hangok: „Halljuk Cz. t! halljuk! halljuk!” — A nagy zaj közben Sz. M. e. alisp.: „Én nem a jogot vontam kétségbe; de azt mondom: most nincs szükségünk Cz. ur allegatióira.” — Hangok: „Halljuk! halljuk!” — Más hangok: „Nem kell, hogy itt allegáljon! Halljuk! halljuk!” — (E közben többen felállottak, köztök B. J. tb. ur is, ki a folytonosan tartott zugás közepett csöndet intett a hallgatóság felé. — Felállott a conservatív részen is két szónok, s midőn szólni készülének) B. J. t. bíró: „A szólás rende rajtam van, de azt, ha Cz. ur akarja szólni, neki engedem át, különben magamnak fentartom.” — A hallgatóság: halljuk! halljuk! — Ama két szónok leül.) Egy szinte már régen álló t. bíró szóhoz jutván, elsorolja az egész esetet, melly e vitára okot adott; szavaiból azon természetes következtetést kelle levonni, hogy ő is a végzés végrehajtását sürgetendő; de beszéde zárlatában, ellenkezőleg az előzményekkel, ő is arra szavaz, hogy Cz. t meg kell hallgatni (nagy zaj, éljen és halljuk! között leül). — E. R. S. tb. ur feláll. — B. J. tb. ur: „A szólás engem illet, ha Cz. ur nem szól.” — Hallgatóság: „Halljuk! halljuk!” — E. R. S. tb.: „Csak tessék hát szólni!” — B. J. tb.: „Tek. kk. és rrk! Cz. ur iránt én sem érek különös sympathiát; de itt nem sympathiát, nem antipathiát kell figyelembe vennünk. A szó arról van: lehet-e egy szabad honpolgárának megtiltani, hogy itt e teremben, melly a szabad szó oraculumhelye, szólhasson? azt hiszem, hogy nem. Cz. urat tehát, ki sem elítélve, sem vád alatt nincs, meg kell hallgatnunk, ha nyilatkozni akar.” — Hallgatóság: „Halljuk! halljuk!” — Más hangok: „Menjen a váltókért, halljuk! halljuk! halljuk! halljuk!” — Elnök: „A rrk többsége Cz. urat hallani akarja, tehát tessék szólni.” — Cz. ügyvéd: „Szomorú rám nézve, hogy személyem s birtokomban törvény ellenére így sértetem...” (Hangok: „A dologra! a dologra!” — Más hangok: „Halljuk! halljuk!” Cz. ügyvéd: „Mi a dolgot illeti, melly e rám nézve kellemetlen és sérelmes vitatást felidézte, előadom azt röviden, hogy lássák a t. kk. és rrk., miképen én egészen ártatlanul keveredtem e dologba. (Itt Cz. ur közel félóraig beszél, többszöri megszakasztás mellett, s előadja a kérdéses váltókna dologra épen nem tartozó genesését, mi által azok valódiságát akarja kitüntetni; s hogy eleget tegyen azon liberalis uraknak, kik részére a szólás szabadságot kívánták, kellő prókatori fogással iparkodik a tárgyat mindinkább be-bonyolítani, azt gondolván, az idő telik, 4 óra közel) s az ebéd emléke mellett, majd kiszabadul a hinárból. Hiába! a nemesis ezáltal a liberalismus közpönye alatt megjelenvén, oda vitte a dologat, a hol azt legitt látni fogjuk.) — Sz. M. e. alisp.: „Nem az a kérdés: igazak-e a váltók, hanem hogy kiadassanak.” — Cz. ügyvéd: „A váltók sajátim, engem azoktól meg nem foszthat senki...” — Több hang az a sztal körül: „Senki sem akarja megfosztani, hanem ki kell adni a törvényszéknek használat végett...” — Hallgatóság: „Igen! halljuk! adja ki a váltókat! halljuk! elő a váltókat!” — Cz.: „A váltók igazak, s én használat végett kész vagyok azokat ovás mellett kiadni.” —

Itt a közgyűlés „grand-juryvé” változott — Ny. P. m. alisp.: „Minthogy Cz. ur szóláshoz jutván, sok dologt elmondott, mi a tárgyra nem is tartozott, ohajtánám, nyilatkoznék aziránt is: hány váltót fog a törvényszéknek kiadni. — Vannak ugyanis adataim arról, hány ollyan váltó van Cz. ur kezei között, mellyek a gr. Cs. Zs. ur által elküvetett csalási bünt érdeklik; mert nem szeretném, hogy Cz. ur ollyak miatt is faggatassék, mellyek arra nem vonatkoznak; mint másrésztől azt sem szeretném, ha azon váltók más kezekre kerülének. — Ugyan is tudomásomra van, miképen Cz. ur azóta, hogy a törvényszék által a kérdéses váltók kiadására felszólított, egyet már másra ruházott át, némelylek elidegenítésére nézve pedig lépéseket tett...” — A nézőség: „Szóljon Cz. t! halljuk! halljuk!” — Cz. ügyv. szólni készül; a zaj nagynehezen lecsillap-

szik.) Cz. (látható zavarodással): Mennyi váltó van kezeim között, azt itt kinyilatkoztatni nem tartozom... — Nézőség: „Sőt csak azt! szóljon! nyilatkozzék!” — Más hangok: „Halljuk! halljuk! El vele! hozza el a váltókat!” — Ismét más hangok: „A végzés! a végzés! halljuk!” — Más hangok: „Ha nem adja ki, le kell őt tartóztatni!” — Ki kell őt kísérni!” — Egy pár hang: „A szolgabíró és eskütt menjenek a váltókért, addig Cz. ur maradjon itt...” — A zaj és zugás egyre növekszik, már alig érthetni egy szót, mikor ime közel delutáni egy órakor, két csákós és kardos (tehát fegyveres) megyei hajdu jő a terembe. s rést törnek magoknak a tömördek hallgatókon keresztül, szinte az asztalok közé, hol — magok közé veszik Cz. t, s iszonyu zaj között a hites ügyvédet, és miképen a tisztí ügyész elmondása nélkül onnaga ismételve nyilatkoztatta, kihirdetett nemes embert, elfogván, a teremből — minden legkisebb ellenzés nélkül — kivezetik. — Néhány conservatív bíró: „Ez hallatlan törvénytelen-ség!” — A karzatán egy hölgy, a jeleneten megindulva, fejez patyolat-zsebkendővel szeméit törli. (Mások azonban azt állítják, hogy a gyöngéd hölgy csak a nagy hőség által kiszajtolt veríték-cseppeket törli arcáról.) Egy (bíró ur: „Tek. kk. és rrk! Illy szörnyiséget lehetlen eltűrni!” — Százajak: „Ez szörnyiség! iszonyu botrány! Vissza kell őt hozni!” — Más hangok: „ki tette ezt? ki hitte be a hajdukat? Vissza kell hozni Cz. t!” A roppant zaj egyre tart: halljuk! actio! megkell actiózni, ki a hajdukat behoza; — actio! halljuk! Ez szörnyü botrány!” (Cz. e közben visszavezettetik.) Elnök: Minthogy a hajduk berendelése sem végzés által nem történt, sem arra az illetők senkit meg nem bíztak, úgy hiszem jó volna másod alispán urat vizsgálólásra kiküldeni... — A sztalok körül: „Szóljon, ki rendelte be a hajdukat?” — (A zugás folyvást tart, és növekszik. — E közben F-n eskütt ur felállván, s a végtelen halljuk! után szóhoz jutván, oda nyilatkozott, hogy neki, mint a kiküldött szbíró ur társának meg lévén hagyva, ügyvéd urnak letartóztatása, miután Cz. azt, hogy a kérdéses váltókat kiadni kész volna, nem nyilvánította, sőt — azoknak még csak számát is megmondani vonakodnék, a teremben pedig általános hangzanék, hogy míg egy másik szolgabíró Cz. ur szállásáról a váltókat elhozna, addig Cz. — személyét le kellene tartóztatni, ennélfogva ő hivatalos kötelességének tartotta, a hajduknak megparancsolni, hogy előre nyomuljanak. — Több hang: „elég rosszul tette!” — Más hangok: „Actió! neki, halljuk! halljuk!” Néhány hang: „Hisz csak azt tette, mit a teremben kiáltoztak!” — Elnök: „eskütt ur rosszul tette, hogy egyenes utasítás nélkül a terembe hajdukat rendelt; úgy hiszem előbbi végzésünket kellene végrehajtani, s a szolgabíró és eskütt menjenek el a váltókért...” Hangok: „helyes! helyes!” — Más hangok: addig Cz. ur tartóztassék a megyeháznál!” — Ismét más hangok: „nem kell letartóztatni, nem szabad még letartóztatni! Halljuk! halljuk!” — Elnök: Tehát Cz. urat nem kell letartóztatni?... Sok hang: Halljuk! halljuk! — Elnök: A végzés áll mint először hozatott, t. i. a kiküldött szolgabíró eskütt társával menjenek Cz. urral ennek szállására s hozzák el az érdeklött váltókat, s csak ha azokat át nem adná, tartóztassék le személye. — (A folyvást tartó zajgás közben a szolgabíró és eskütt Cz. urral távoznak az ominosus váltókért. — Az elnök fölkel. Az ülés két óra tájban szétoszlik.)

BUDAPESTI HIRHARANG. Gr. Széchenyi István f. hó 9én foglalt ülést a helytartótanácsnál, mint az országos közlekedési ügyosztály elnöke, s a Jelenkor szerint, az említett osztály életbelepítéséig, mint kir. biztos először is a Tisza vidékét tekintendő meg Vásáros-Naménytől Szegedig, s az illető hatóságokkal több helyen tanácskoztak, jelesül S. Ujhelyen, Vásáros-Naményon, Debreczenben, Szolnokon és Szegeden, e folyam pusztító kiöntéseinek akadályozása iránt. Ez utra f. hó 27én induland, s a főnbbi czél elérése után Fiumét látogatandja meg, s szinte közlekedési ügyek elintézése végett. — Egy ur, ki több év óta kizárólag csak neje vagyonából élésködött, néhány nap előtt azzal hálalta meg neje jószívűségét, hogy drágaságát, s pénzének egy részét magához vevén, elszökött; szemes rendőrségünk alkalmasint kézre fogja a szökevényt keríteni. Eddig leginkább csak nők szoktak férjeiktől megszökni, de az újítások mostani korszakában igen természetes, hogy a férfiek szerepet cserélnek. — Mult heten egy háromdobutcai fűszerárus boltjában éjjel tűz támadván, áru mind elégett; a lőpor szerencsére kiszabadított, s ez ismét intésül szolgálhatna, hogy város közepén lőport árutlatni olly veszélyes visszaélés, mit meg kellene szüntetni. — Egy pár német író valami német Évkönyvet akar kiadni, mi ellen semmi kifogásunk nem lehetne, ha már botránynyá nem kezdene válni ezen iparvállalat, s így nekünk is hozzá kell szólnunk. Először is olly dolgozóársakat hirdete ki édesgető maszlagul az ismeretlen vállalkozó, kik most egymásután nyilvánosan jelentik, hogy közremunkálódásukat tőle egyenesen megtagadták! Másodszor, a megnevezett, de azért mégis ismeretlen vállalkozó elég szerénytelen azt hirdetni, hogy ő ollyasmit akar létesíteni, mit már elhunyt gr. D. Aurél is kívánatosnak hirdetett, s az: honunk viszonyainak alapos megismertetése a méltánytalan külfölddel. Az ismeretlen vállalkozó ezt német versék s beszélyekkel akarja eszközölni, mellyek számára már az „Iris” is elég helyet szolgáltat, és mégis D. A. nevével takarózn merészkedik! Végre azt sem állítja mondanai az ismeretlen vállalkozó, hogy e munka tisztá (!) haszna valamely jeles fiatal költő fölségelésére fog fordítatni, ki magyar is lehet, s e könyvbe dolgozó német írók által fog megválasztatni! Meg kell jegyezni, hogy e német írók többnyire külföldön laknak, s a magyar irodalmat nevével is alig ismerik,

s mégis ők lehetnek bírák a legjobb fiatal magyar költő megválasztásában? Mind ezekből világos, hogy az egész vállalat csak egy kis nem épen törvénytelen „modus merendi” akar lenni, mi ellen semmi kifogásunk, ha a vállalkozó nyiltan kimondja, hogy neki egy kis apró pénzre van szüksége, de a közönség illynemű mystificationját ellenzenünk kell, s reményljük, hogy e vállalathoz egy jóra való német író sem fog csatlakozni, a magyarok pedig szépen köszönik az illy kunyorált alamizsnát, mellyre épen nem szorulnak, mert a jeles fiatal magyar költők versei is aranyakkal díjaztatnak, ők tehát illy koldusgarasra nem szorulnak, mellynek legfőbb csak bizonyos vándorirók örvendhetnek, kik „egy portió vesepecsenyőért” s egy fütty steinbruchiert” játékszíni dícséreteket vagy piszkolódásokat firkálnak! — E napokban igen sok nöcseléd mondá föl szolgálatát Budapestén. — Szombaton este egy ember a hajóhidról Dunába ugrott, de kifogták őt s azonnal kórházba vitték, hogy ismét kedvet nyerjen az élethez. — Tudjuk már, miért sötét a nemzeti színház! A légszesz bérleje vagy kezelője nem akarja, hogy az egész város légszeszvilágítást nyerjen, s azért rosz hírbe akarja azt hozni. — Az „Életképek” mult szombati száma igen élesen kelt ki azon botrány ellen, melly szerint színházunkban az előadásokat nem szokták a kitűzött órában megkezdeni, mi leginkább operai előadások alkalmával történik. Ugyanazon este operai előadás vala, s a karmester hét óra után tizenegy percz mulva jelent meg a hangászkarban. Még csak szép a következetesség, főkép, ha nincs, ki az illy botrányokat meg merné büntetni! — Operánk igen szomorú állapotban van most, Schodelné szabadságideje még nem telt el, Joob beteg, Pecz rendkívül gyöngékedik, Paksyné rekedt, Füredy műtázáson van, csak K. Ida énekel mindig szorgalmasan. — Városunk tanácsa hatályosan intézkedni készül, hogy több éjszakai botrány ne történhessék, s e szerint alkalmasint elmondhatjuk, hogy valamint csak egyszerű volt Budán kutyavásár, úgy Pesten csak egyper volt éjjel fej- és ablakotró mulság. — Bizonyos lap jelent, hogy ezentul hetenkint többször fog megjelenni; alkalmasint azt hiszi, hogy kisebb adagokban könnyebben megemészthető leend. — ☉

AZT MONDJÁK! Miskolcz, sept. 8. 1845. Fővárosi újdonságok, Hirharang, Vidéki tárcza, s több illy nevezetek, e két szóba „azt mondják” mind befoglalattak. Azért jövőre híreinket ezen czim alatt közlendjük. És ha fővárosiak volnánk, jelen sorainkat azon kezdenők; mikint mult vásárkor két iparlovag egy urat órájától megszabadítván, tetten kapott s a büntető igazságnak adatott által. Azt mondják, fővárosiak voltak a tettesek. Ha ez való, érdemes volna tudni, nincs-e a fővárosban bizonyos „nagy család” melly tagjait iparüzés végett országszerte kiküldi? És ha nem, s ha küldöttek által működik, érdemes volna tudni azt is, nála-e eredeti gondolat ez, vagy a politikusoknál? Hja! de mi fővárosiak nem vagyunk, annál fogva híreket Chinából sem közöszöhetünk. Mondjuk tehát, hogy Sajó mentiben van egy város, melly nemrég leégett, s leégett bizonyos magtár és a színház is. Azt mondják, hogy valaki, hivatalos tekintély segedelmével, saját épületeit, közmagtárnak ohajtotta fordítottatni, s iránta már lépések tétettek is, de a másod alispánt e tervnek megnyerni nem lehetett: s azt mondják, mikint az ellene keletkezett bizonyos ingerültségnek, s a színház építése elmaradásának is egyik oka ebben rejlenék. A leégett város. székhelye bizonyos megyének, mellyből a Pesti Hirnap kiadója XXX. ezen három X. közül kettő, aligha bebonyolodva nem volt a leégett városbeli korona-kávéházi famosus esetbe, a harmadik X. pedig hírszerint az egyik X. testvére. Hogy már ezek, saját ügyökben, hiteles tudósítást tesznek, kétségbe hozni ki fogja? ki fogja kétségbe hozni — miután ők állítják — hogy kilencz, kevesebb nyolcenzál. Mert tudni kell, hogy a XXX által is említett tudósítás tárgyalásakor, így állottak a szók egymás ellenében; különös számtanáknak kell tehát lenni XXXnek, hogy a többséget mégis a nyolcenzal adja. Ezen XXX lehetnek hiszi, hogy az új főisp. helyettes iránt a bizalom megterend, pedig azt mondják, mikint kinevezés után harmadnapal a székvárosban mintegy háromszáz, azóta pedig kívül mintegy hetven főből álló tisztelgő sereg üdvözölté főisp. helyettes urat. Megtérő, vagy el sem is vesztett bizalom tanúsítása-e ez? elhatározni nem akarjuk; de azt mondják, mikint a XXX és pártja bizoalma csak úgy terend meg, ha helyettes ur, annak karjai közé veti magát. Bizonyos egyházmegyei gondnok-választás is történt, s a szavazatok vadászata, politikai térről, már az egyházra is átvitetett. Tisztí tekintély; négy fő- és tíz alszolgabíró, esendbiztos és utazó tértitők; egyházakra tett ajánlatok és kiosztott taktéppipák; a már egyszer szavazott egyházak újabb szavaztatása, s a presbyteriumok tagjai szavazatának egyenlősége esetében, egyegy helybeli papnak — vadont új s csupán e czéla alkotott egyházi törvény szerint — egy és 1/4 szavazat tulajdonítása, szóval minden kifogolható módok elővettettek a kívánt eredmény kivására. Mert azt mondják, hogy az egyházmegyei gondnokság előnyt ad az első alispánságra. És mind ezen erőködés daczára is Nagy Gedeon választaték meg, nagy botrányával a most democratai elveket fitogtató azon ugynevezett aristocrataknak, kik minden érdemüket elődeik érdemében helyezik, és lenéznek másokat, kiknek születésök az övéknél kevésbbé fényes! — Városunkban két casino létezik, s most egy harmadik is van készülöben — mint hirdették — a műveltebb (?) osztály számára. Gyönyörű lok a már főnálló egyesületeknek! de hiába, némelyle emberek csak olly helyen érzik jól magokat, hol mások társalgási igényeire semmi figy.lemmel nem kell lenniök. 5.

KÜLFÖLD.

Az Allg. Ztung sept. 4kei mellékletében a központosított

Franciaia kiknek it lakosít a tekinteni. Sieyès a radalom ellörlése került az gészen me eseményo rokonszer mértékben nyomásár győzni.

A fölháto törtéte különbözö a tulajdon gyüleke, lus-phoen mai és ny zadbán, n lousei gró hűbérsege nében, h és Loire-ország és lakosait c A Toulou len erdm fejedelmi lapiták a Francia tó kint fensö halatlan h dan a trou taloniával müvelt kö törvényeki az összes nyelvök és leghivebb rülménye a déli Fra kaiban, i vése és a választá e országban lap nemré Házás szerzemén szándot a Flandria e ringia, v dus birtok nas sorábi szak lépte szág jelen zedék lak

Ha me szonyait, városok, ság és fon látszik, h silányodot minden ell kodó parli ország egy ják gondo nének, h Franciaol lakosainá milly kevé kás (túrhet zer lakost iskolames függ, hog semmi ser faragni, s még földie

Tekin mérjétek rások köz potot, ho pontra ká nagy Bab gyüeytek ha irodalo tely s hat Franciao rosokra a tiségére, h hatalom é

A Tin csakugyar dek- s di nyes gyöz ben epäly kilátással lett a ha Plata foly több száz bizvást eg kasztók

Franciaországról ezeket olvashatják a centralisatio baráti, kiknek itt figyelmeket fölhívjuk. „Felsőszázad óta Franciaország lakosait az ongy nemzeti szelleműl áthatott tömegnek szokás tekinteni. Habár minden tartományi és helyhatósági jogoknak Sieyès által javasolt és Franciaország képviselői által a forradalom elején végbevitt megdöntése, és az igazgatóságok eltörlése a tartományi szellemet megfogyasztá, mégsem sikerült az erre következett központosításnak, e szellemet egészen megsemmítnie; és valahányszor rendkívüli politikai események történnek Franciaországban, politikai és vallási rokonszenvek és ellentétek nyilvánul az, mellyek nagy mértékben bizonyítják, mikép azt soha még a nemzetiség elnyomásának önválasztotta legjobb rendszere sem képes legyőzni.

A föld természete, az égalj, Róma hanyatlásáig visszaható történetek és a nyelv lényeges különbsége ó Galliát két különböző nagyságu részre szakítják szét. A nagyobb részt a tulajdonképp francziák: gallusok, rómaiak és frankok vegyülete, a kisebbet a provencaiak és gasconok (amazok galus-phoenicziak és rómaiak nyugoti goth, ezek cantabri, római és nyugoti goth népvégület) lakják. Még a 13dik században, midőn a déli Franciaország nagy része felett a Toulousei grófok uralkodtak és Provence a német birodalom hűbérsége volt, a két rész oly idegenül állott egymás ellenében, hogy a gasconok és provencaiak csak a Garonne-on és Loire-on tul fekvő országot és népeket nevezték francia országnak és francia népeknek, míg ezek viszont a déli rész lakosait csak gasconok és provencaiak nevezet alatt ismerék. A Toulousei grófokra és a déli részre nézve oly szerencsétlen eredményű albigeni kereszthad, és a hatalmas Toulousei fejedelmi háznak azután nem sokára történt kihalása, megalapíták a francia királyok addig igen ingadozott uraságát. Francia törvény és nyelv pályát történetek magoknak és lassankint fensőbbesre jutottak. E korszakban kezdődött ellenállhatatlan hanyatlása a szép provencai nyelvnek, mellyen hajdan a troubadourok a fejedelmi udvaroknál énekeltek. A cataloniaival közérőlon gascon nyelv is eltűnt idővel a művelt körökből, és a saját törvények helyt adtak a francia törvényeknek. Mindamellett családok, ki azt hisné, hogy az összes gasconok és provencaiak már egészen kivették a nyelvök és sajátágaikból. A nép, a hom nyelv és szokás leghívőbb örje, még most is ragaszkodik hozzájuk; és e körülmény fejti meg ama politikai és vallási különbséget, melly a déli Franciaországot az északiól történetek különféle szakaiiban, így még a nemzeti convent, a Bourbonok visszatérése és a júliusi forradalom idejében is két ellenséges félre választá el. Még a legújabb korban is voltak déli Franciaországban francziául nem tudó mairok, és egy bordauxi hírlap nemrég különös déli királyságról álmodozék.

Házasságok, vásárlási szerződések és foglalás utjánai szerzemények fontos tartományokkal gyarapíták Franciaországot a 16dik század óta. A Bretagne, Navarra, Artois, Flandria egyik része, Franche Comté, Elzászia és Lotharingia, végre Corsica nagyobbiták a francia királyok már is dus birtokát. E szerzeményekben Franciaország lakosságának sorába bretonok, baskok, flandriaiak, németek és olaszok léptek, 's tulzást nélkül felvehetjük, hogy Franciaország jelen 86 megyéjének közel negyvenét idegen ajku nemzetek lakja.

Ha még Franciaország különböző égalj- és helybeli viszonyait, a néhol tulnyomó protestantizmust, továbbá egyes városok, mint Marseille, Bordeaux, Lyon 'stb. tetemes nagyság és fontosságát vesszük figyelembe, sajnálatra méltónak látszik, hogy a központosítás mindenhatósága a megyékké silányodott tartományoktól minden jelentékenységet elvont és minden elhatározást az ország érdekeiben a Parisban uralkodó parlamenti és ministeri hatalmakra ruházott. Franciaország csodálól, kik mindig Paris szelkákasa szerint igazítják gondolataik és elveiket, bizonyára más véleményre térnének, ha teljesen felfoghatnák azon károkat, mellyeket Franciaországnak a centralisatio tulhajtott elve okoz. Igaz, lakosainak nagy része ép oly kevéssé veszi észre e kárt, a milly kevéssé érzi állapotát az orosz jobbjágy. Ötven évi szokás türelhető tette, hogy egyszerű prefekt 100 söt 200 ezer lakost számláló várost igazgatnak, hogy egyes esetekben iskolamesteri és éjóri hivatalok betöltése a ministeriumtól függ, hogy az elnyomott nemzetiségek népvételezésre nézve semmi sem történik, és a tulbuzgalom, mindent francziává faragni, annyira megy, hogy a zászló alá hívott ujoncznak még földjeivel egy rendben szolgálni sem engedték meg.

Tekintsetek körül, ti imádól minden francia állapotnak, mérjétek meg a távolságot Paris és a tartományi testvérvárosok közt, és mondjátok, diszlónek látjátok-e azon állapotot, hol az értelmiség és hatalom majd minden ereje egy pontra kárhoztatva, hol 34 millió ember csak a Paris nevű nagy Babylon szolgálatára látszik rendelkezni? Ha fontos ügyetek vannak, ha a művészet műveit akarjátok csodálni, ha irodalom és tudomány érdekelnek benneteket, ha tekintély's hatalomra törekésztek, menjétek Parisba, ott léletek Franciaországot; azonkívül csak közönséges tartományi városokra akadtok, és lánczba vert tartományok néma nemzetiségére, miket egypár követ — kiáltozék bár rekedt-éig — hatalom és tekintélyre fel nem segíthet.

A Times ezeket írja a fenyegető mexikói háborúról: „Ha csakugyan háborura kerül, annak folyamata és jelenései érdekes — dicstelenek lesznek, mert eldöntő előlépések és fényes győzelmekre mindkét félén hiányzik az erő. E tekintetben époly kevéssé törődünk a két ország ellenségeskedésérei kilátással, mint az indiai háboruval Floridában; mindamellett a hadi állapot magában is már első ragu baj lenne. A Plata folyónál viselt nyomorult háboru kereskedőinknek már több százezer font sterl. valódi károsulása került, és e kárt bizrást egy millióra tehetjük, ha az oly sokáig félbenszakasztott kereskedés valószínű nyereseményét vesszük. De még

menyivel lesz nagyobb károsulásunk, ha Mexiko az Uniónak háboru izen, miután mindkét nemzettel sokkal terjedelmeseb kereskedést üztünk, mint a délamerikai státusokkal? Az amerikai cikázók a mexikói öbölben és az amerikai tengeri törvényszékek a semleges hajókra természetesen a tengerjog általános elveit alkalmazandják, kivéven, hol az Egyesült státusok szerződésileg az ellenkező szabályt: „szabad hajó szabad jószág“ állapíták meg. Az utóbbi elv azonban az Északamerikai egyesült státusok részéről szerződésileg csak Franciaország, Németalföld, Poroszország és néhány délamerikai státusra alkalmaztatik. Nagybritanniával, Spanyolországgal, Portugaliával, Ausztriával és Oroszországgal az Egyesült státusok nem kötöttek ilyen alkut, 's ezek a semleges lobogókra nézve a közjog alá esnek. Világos tehát, hogy oly háboru esetre, mellybe az Egyesült státusok bonyolodnának, míg egész Európa semleges maradna, a legelől említett státusok, ha kereskedéseket a másik hadakozó féllel folytatnák, előnyökben részesülnének, mellyekre a többi státusok, jelesen Anglia, igényeket nem tarthatnának, ha csak tengeri törvényszékeink eddigi tanai át nem alakulnának. E fontolgatás és aggodalom tárgya eddigelé nem valószínű állapot ugyan, de nem tagadható, hogy Mexiko és Északamerikai meghasonlásokhoz közelgenek, melly ha beáll, akkor az ellenségeskedés könnyen az egyik vagy másik fél kereskedése ellen intezett csapással kezdődhetik. És kereskedőink érdekei ama két status kereskedési viszonyaival annyira összefonódnak, hogy ily meghasonlás nem történhetne a nélkül, hogy minket igen érzékenyül ne érintsen. Épen nem hirtelenkedés tehát, ha azok, kik a mexikói vagy északamerikai kereskedésben kiváltképen érdekeltek, máris komolyan gondolkoznak azon állapotról, mellybe jövednek, ha északamerikai hajóhad ellenséges szándékkal jelenik meg a mexikói tengeröbölben, vagy ha amerikai kikötőkben mexikói javak elkoboztatnak.

NAGYBRITANNIA. A Dublin Ev. Mail szerint augusztus 25kán Enniskillenben számos protestans nemesek, gentlemenek és papok egy igen nagyfontosságú gyűlést tartottak, mellyben az enniskilleni gróf elnökölt. A tanácskozás tárgya ez volt: mi lesz jobb, az orangeegyletet előbbi neve alatt és formájában újra életbe léptetni, vagy pedig új egyesület képezni ugyanazon elvekre, de annyira módosítva, hogy az ország fenálló törvényeinek betűje és szellemével tökéletesen összehangozzék? Határozatba a második alternativa ment. A gyűlés tagjai nagy részből ismét hivatalnokok voltak, mire a 'Freemans Journal' ilylen megjegyzést tesz: „A kormány nemcsak Watson, hanem Archdall és Lendum tisztviselő urakat is elmozdítá, mivel az előbbi enniskilleni orangeegyletben résztvettek. Ily példát adván, hova lett következetessége, hogy az enniskilleni főispánt és tateseithivatalaikban meglohyajgya? Mit mondanának, ha bizonyos számú repealkezdő tisztviselő titkosan összegyűlne 's kizáró túrsultat rendezne ezéljaira? Mindnyája nemcsak letétetnek, hanem perbe is fogatnék. Pedig a repeal soha nem nyilvánított törvénytelenségeknek, míg az orangizmusra már büntető rendszabályok is hoztattak.

O'Connell szorgalmas vadász hoi hegységében, új erőt merítvén a természettől a nagyszerű repealgyűlés tartására, mellyet Tipperary grófságban sept. 25kére hirdettet.

Ward puseyista, ki egy könyve miatt az oxfordi egyetemből tavál kizáratott, most nyilvánosan a katolikus hitre tért át.

SPANYOLORSZÁG. Nemours hg nejjével, és Annale hg sept. 4. Irunon át Spanyolországh határaiba léptek és a hatóságok által fogadtattak. — Mondragonban, hol a két királyné több napig mulatott (az infansó Sebastíanban maradt) aug. 17. Narvaez és Altuna ur közt a királynék jelenlétében kellemtelen jelenés történt. Bask nemzeti tánc adatot, mellyet a királynék a városház erkélyéről néztek; Altuna ur, Guipuscoa tartomány küldöttségének tagja, a tánczok nyomtatott magyarázatát osztogata szét. E magyarázat olvasásánál Narvaez tábornagy egyszerre szidalmakra fakadt, többek közt az eltörült fuerok (tartományi kiváltságok) éljenzetelését is feltalálván benne; és fenhangon megdorgálá a követ urat, mondván többek közt, ha a kormánytól valamit erőszakosan kicsikarhatni vél, igen csalatkozik. Altuna ur azt felelé, hogy csak törvényszerű dolog kívántatik; Narvaez a hadseregbe hivatkozott, a királyné jogait tíz év óta védelmezőre. Altuna viszont azt adá válaszul, hogy a táncmagyarázat szerzői is harcoltak a királyné mellett, de azért semmi jutalmat nem kívánnak, mint más emberek. — A királynék igen boszankodtak a mulatság és félbenszakításán. Narvaez dorgáló királyi szavakat és pillanatokat nyert, a nézők nagy tetszésére. Aug. 29. Bilbaon át Pampelunába utazott a királyi udvar. — A madridi Gazeta ismét 43 új tanácsnok kinevezését hirdeti, ezek közt Narvaez atyja is van, ki e végből grófi rangra emeltetett. — A malagai minapi összeesküvők halálós ítélete rabságra enyhítetett.

NÉMETORSZÁG. A nassaui rendek gyűlésében minap Lossen követ a kormányt ezekre tanácsolá felszólíttatni a közelszöngényedés szomorú tümenényének elhárítása végett: 1) Az eddigi czéhrendszer korszerű javítására, miszerint derék kézműves osztály alakulhatása végett a kontárkodás eltiltatnék és egyes kézműveszeti ágok szükség felettjelszaporodása, miáltal a művek is napról napra roszbadnók, a mesteremberek is tönkrejutnak, meggátoltatnék. 2) Hogy közmunkák kiadásánál a legolcsóbban ajánlkozónak, mindkét szerződő fél részéről azon minimum, melly a munka jószágát biztosítja, megtartassék. 3) Hogy a gyermekek iskolába szoríttassanak és célszerű nevelést kapjanak, mielőtt inaskodniok szabad legyen. 4) A sorsjátékok eltörlésének. 5) Beteges és munkára nem képes munkások számára a gyárak- és czehekben gyámoltól alapítványok állíttassanak. 6) Kórházak, takarékpénztárak, életbiztosító és tüzkármentő intézetek létesíttessenek, az utóbbiak tökéletes kölcsönöség elvére alapítva,

a status szoros ellenörködése alatt. 7) A gyárnokoknak, munkásaikat egyéb mint kész pénzben fizetni, szigoruan megtiltassék, és a munkaórák törvényesen kiszabassanak. 8) A földök tulajdos szétadarolása törvény által gátoltassék. 9) A házasság és település elögendő kenyerkereset kimutatása nélkül megszoríttassanak. 10) Magtárak állíttassanak. 11) Minden közlekedési eszközök tökéletesíttessenek, a vasutak a közönségesek kifejtése utánra hagyatván. 12) A tengeri kereskedés a lehetőségig előmozdítassék. 13) Más nemzetekkel kölcsönöségre alapuló kereskedési szerződések kötötsenek. 14) A mérsékleti, takaréki és erkölcsi egyesületek országosan pártoltassanak.

GÖRÖGORSZÁG. Közlebb atheni levelek nagy mértékben folgerjesztik a figyelmet a görög állapotokra. A ministerelnök sokat nyert ugyan hatalom- 's befolyásban az által, hogy a nagytanácsba minap 16 új tag iktattatott, Metaxas pedig a ministeriumból kilépett; ez azonban az ellenzék különféle részeit is egyesíté Kolettis megbuktatására. Metaxast követül akará a király küldeni Konstantinápolyba, de ő a követiséget el nem fogadá, inkább otthon működendő a hazá javán. Még olyan levelek is, mellyek nyilván Kolettishez szólnak, megvallják, hogy az egyesült angol- és oroszpartiak eléggé erősek erőszakos felfogatás megkísértésére. — A ministerium politikája ezenfelül egy igen fontos tény által czáfoltatott meg. Nem rég a tengeri rablások elnyomására szölyttatott fel a kormány a kamarában, mire Kolettis ur azt felelé, hogy a kalózkokról szóló hírek csaknak mesék, és a görög vízek soha biztosabbak nem voltak, mint most. Most azonban a tengeri csínyek annyira elharapóztak, hogy a kalózkok ellen hadierővel kénytelen élni a kormány. — A katonaság azonban kedveli Kolettist és ministeriumát.

AMERIKA. A mexikói hadminister jul. 16. körlevelet intézett az ország tábornokaihoz, hogy a seregeket a háboru megkezdésére készen tartassák. A köztársaság ideiglenes elnöke pedig ugyanaznap iktatványban sürgeti a belügyek ministeriumát, hogy a jun. 4én közzétett felszólításnál fogva (mellyet a lapok már akkor hadizenesre magyaráztak) a polgárok abban rendelt fegyverkezését siettesse. A fegyverkezéssről és más rendszabályokról eddig még csak bizonytalan hírek járnak; p. o. hogy San Juan de Ulloa váról a hadiszerrek, nehogy az északamerikaiak kezére jussanak, eltakarítottattak, és hogy a kormány 12 millió dollár akar a hadi költségekre felvenni. Egy német lap ez egész készületeket csak arra magyarázza, hogy az illető urak, mint Santana elnök tenni szokta vala, a hadviselési czélra felvett kölcsön jó nagy részét elidegeníthessék; egyébiránt Herrera mostani elnök becsületes öreg embernek mondatik lenni.

Hayti szigeten legújabb tudósítások szerint a hadi szerencse jul. vége felé a haytiak részére hajolt a domonkosiai ellenében.

Uj-Hampshire status képviselőháza 129 szavazattal 5 ellen egy azt nyilatkozatoló határozatot fogadott el, hogy az Egyesületnek az Oregonvidékre 54 északi szélességi fokig ogszerű és minden áron fentartandó igényei vannak.

ELEGY. Mezei gazdáknak. A cornwalli kísérlettevő clubb elnöke nem rég egy kísérletről tudósítá azt, mellyet bizonyos Furney tett, 's utána furneyismnak nevezetik. Ez t. i. azt tapasztalá, hogy a fű rendkívüli gyorsasággal nő, ha a föld bevetés után szalmával vagy apró, száraz vagy zöld galyakkal befödetik. Maj. elején egy ilyen, 3200 ölnyi földet hosszú szalmával oly könnyedén födött be, hogy az egészre csak 240 font szalma volt szükséges. A föld már 5 hét mulva 5000 fonttal termett több szénát, mint belökés nélkül szokott. Ezután egy egész hétig 115 juh és 26 ökör legelt rajta. Lelelvén egészen legelvé, ugyanazon szalmát újra ráterítetté, 's ez nyolcz nap mulva ismét új füvel volt dúsan elfödve. Eleinte a szalma elvétele után ugy látszott, hogy e földről a fű nem izlett a marhának, de miután 24 óráig a légnék és a nap sugárainak ki vala téve, jó étvágygal legelt rajta. Az elnök erősíté az eljárás czélirányosságát 's azt mondá, hogy maga is tett hasonló kísérletet 24 hold földdel, és bő tarmányt nyert, míg a szomszéd földök azt csak szűken nyújták.

Mit kívánnak az amerikaiak kormányaitól? Florida, ezölött csupán territorium, csak az idén vétetett fel új statuskint az Egyesült státusok sorába, 's e végből saját lobogót adott magának. Az e végre kiküldve volt választmány elkészítette azt, 's az a tanácsnak és képviselőháznak benyújtatván legott az elnöki szék felett kiterjesztetett. E lobogó jelszava csupán e három szóból áll: „Let us alone.“ (Hagyjátok magunkra.) Erre az Evening Post ezt jegyzi meg: „It speaks volumes.“ (Ez egész köteteket jelent.)

Irodalom. A népszerű könyvtárnak második füzeté megjelent ezen cím alatt: „A vasárnapi gyermek“ vagy „Babona-irtókönyvecske.“ Irta Halász Márton. E dolgozatokat szerző „a népi baliteletek“ iránt hirdetett füzetczimre készítette, 's mint biralóink ítélték, a népek a természetre vonatkozó baliteleteit igen találva, népszerűn 's okokkal világosítá tamada meg és osztatja szét. Ajánljuk annál fogva e kis munkát mind azon néparatóknak, kik már népszerű könyvtárunk első füzetét, a Szerencse utját is érdemesnek ítélték, a falusi iskolák, a magosabb iskolai hatóság, 's a uep között ajándékképen is szétterjeszteni. Ez újabb füzet nem csak népszerű tartalmánál fogva, hanem mert hasonlólag felette olcsó, igen alkalmas ajándéku szolgálni. Harmadfel ivnyi terjedelm mellett is, ára csak 6 kr pengőben, következőleg 10 p.íton 100 darab osztható szét számossk között, kiknel vajmi udvos hatással lehet a b. leleteket osztató gyenge világ is. — Kerjük ezuttal azon t. ez elölzeteket, kik a mult országgyűlés alkalmával t. Percezel Möricz által megindított üven sláirtak 's elő is íztettek, meltoztassanak mielőbb bermentes rendelkezéseket tenni az iránt, hogy illető peldán aik hol és hova és kinek szolgáltatassanak ki. — Ugybarátainknak, kik e dolgozatnak

eladásra hajlandó foglalkodni, 5% net ajánlunk. — Sept. 3kán 1845. — Csánády, jegyző. Felszólítás. Az iparegyesület igazgató választmány...

2) Enekiskolai aligazgató Bráner Ferencz ur, részvényestag választott. 3) Az olasznyelv jövendő rendes tanulmánya tette...

altala alkalmazott két partitúrával Kossini „Stabat Mater“ oratoriumának egyik daljához, és „hit, remény, szeretet“ hangművehez...

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

1069) Birói árverés. (2, 2) 1056) Váltóügyvédvizsgálati hirdetés. (2, 3) Tek. Veress Sándor ur csődtömegéhez tartozó, tek. Pest megyében Csóvár helységében létező...

1062) Birói árverés. (3, 3) 100) Lederberger János elleni csődper. (1, 3) Az országos alapítványok részére bírálag megítélt 17,200 ft 10 kr. penzd somának fedezésére...

1063) Müller Vilmos és Lőrincz elleni csődper. (2, 3) 101) Paumon József és Aprili Borbála elleni csődper. (1, 3) Határnap szeptember 29dike 1845.

1064) Repánszky József elleni csődper. (2, 3) 114) Bayer Mihály elleni csődper. (2, 3) Határnap szeptember 23dika 1845.

1065) Kötelezvények megemmisítése. (3, 3) 669) Kötelezvény-megemmisítés. (3, 3) 20532. Somogy vármegye báró Majtényiné szül. Gáál Erzsébetet keresőleg illető 10000 Rh. ft...

1066) Betéti jegy megemmisítése. (3, 3) 594) Kötelezvény-megemmisítés. (3, 3) 20428. Túróc vármegyének fellírása következtében, mely szerint Mojszissovics János, Pribóci evang. egyház lelkészének...

1067) Kitáblázatási és megemmisítési határidő-kitűzet. (3, 3) 695) Kötelezvények megemmisítése. (3, 3) 22733. Pozsony vármegye özvegy Lemberger Sára és Jakab folyamodása következtében Adelsberger Farkas által...

1068) Csődület-jelentés. (1, 3) 1070) Csődület. (1, 3) 1076) Zongoramesteri ajánkozás. (1, 3) A nagyméltóságú magyar kir. udvari kincstár 1845. évi tavaszot 18kán 22609. sz. alatt kelt...

1069) Árcsökkenés. (2, 6) 1073) Eladó birkák. (1, 3) 1074) Haszonbérlet. (1, 3) Tek. ns. Pest megye határozata következtében a katonaság, rabok és megyei szolgák ellátására...

1070) Eladó birtok. (2, 2) 1072) Haszonbérlet-hirdetés. (2, 3) Tek. Szabolcs megyében kebeleztet, N. Kállótól 1 1/2, Debreczentől 2 1/2 órai távolságra Bogát helységében...

1071) Nyáry Pál t. ns. Pest megye m. alispánja. Gabonár váltó garasekban. Statuspapirosok és részvények árkeleto. Budán, sept. 13kán: 61. 15. 47. 66. 32.

Table with multiple columns: Pest, Tisztbúra, Kétszoros, Roks, Árpá, Gab, Kétkortca, Bács, sept. 13kán, st. kőt. 113 ft p. 4 pcent. st. kőt. 101 1/2 ft. 3 pcent. st. kőt. 77 1/2 ft. 1834k st. kőt. (500 ft) 796 1/2 ft. 1839k (250 ft.) 325 1/2 ft.